

HØRINGSUTTALELSE til søknad om endring av konsesjon for vannuttak og regulering av Første Aunvatnet i Høylandet kommune

Til: Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)

Fra: Grunneiere, Nordfolda forvaltningslag og hytteiere i Aunvatnet

Dato: 14.04.2026

Deres ref.: 202308752

Vi viser til NVEs høringsbrev datert 09.03.2026 vedrørende Mowi ASA sin søknad om endring av konsesjon etter vannressursloven § 8 for vannuttak og regulering av Første Aunvatnet i Høylandet kommune, Trøndelag fylke.

Grunneierne, Forvaltningslaget og hytteeierne langs Aunvatnet har gjennomgått høringsdokumentene og har følgende oppsummerende merknader:

1. Vi kan ikke se at vannressursloven har direkte hjemmel for overdragelse av konsesjoner. Vi stiller oss også undrende til kommunens ønske om å overlate konsesjonen for uttak av bygdas drikkevann til en privat aktør med andre og konkurrerende næringsinteresser. Forutsatt at det kommer til enighet om avtale med grunneierne, er vi imidlertid ikke imot endring av konsesjonær.
2. Vi er sterkt uenige i forslaget om å etablere en terskel i utløpet av Første Aunvatnet. Tiltaket innebærer fysisk inngrep i et vernet og i dag uregulert vassdrag, og vi mener at det foreligger betydelig usikkerhet knyttet til konsekvenser for naturmangfold, fisk, gyteområder, friluftsliv og eksisterende brukerinteresser. Søknaden fremstår også mangelfull når det gjelder vurdering av alternative løsninger, samt faktagrunnlag og kvalitetssikring.

På denne bakgrunn mener vi at det ikke er sannsynliggjort at fordelene ved tiltaket overstiger skader og ulemper, og at søknaden bør avslås.

Vi viser til mer utfyllende begrunnelse i det følgende, hovedsakelig knyttet til forslaget om etablering av terskel, og legger til at det foreløpig ikke foreligger noen avtaler mellom initiativtaker Mowi AS og grunneierne i området som understøtter søknaden.

Overordnet vurdering

Søknaden bør avslås. Forslaget innebærer tiltak i et vernet og uregulert vassdrag, hvor det bør utvises særlig tilbakeholdenhet med inngrep og stilles skjerpede krav til dokumentasjon og begrunnelse. Søknaden gir, slik vi ser det, ikke et tilstrekkelig faglig grunnlag for å vurdere konsekvensene for vassdraget som helhet. Etter vår vurdering er det:

- mangelfull vurdering av tiltaket opp mot verneinteresser
- manglende dokumentasjon og konsekvensutredning av det biologiske mangfoldet
- manglende vurdering av alternative løsninger
- utilstrekkelig vurdering av samlet belastning på vassdraget

Videre framstår det som uklart om foreslått minstevannføring er tilstrekkelig faglig begrunnet i forhold til økologiske behov.

Samlet sett fremstår søknaden i hovedsak utformet med utgangspunkt i tekniske og driftsmessige behov hos settefiskanlegget, og i mindre grad basert på en helhetlig miljøfaglig vurdering.

Vi ønsker også å innta et par kommentarer knyttet til våre erfaringer med gjeldende konsesjon og forholdet det den private eiendomsretten.

Vernestatus og inngrep i vassdraget

Settefiskanlegget er, som det fremgår av søknaden punkt 2.5 lokalisert i et område regulert til industri. Første Aunvatnet, Nordfolda og Kongsmoelva er derimot del av et vernet og uregulert vassdrag. Det omsøkte tiltaket vil dermed medføre regulering av vannstand og etablering av fysisk terskel, og dermed endre vassdragets karakter fra urørt til regulert. Etter vår vurdering er denne konsekvensen ikke tilstrekkelig drøftet i søknaden.

Selv en relativt liten regulering (0,5 m) kan ha betydelige konsekvenser for strandsoner, vegetasjon og gyteområder. Etablering av terskel i utløpet kan påvirke fiskens vandringsmuligheter og gyteområder, og sammen med de naturlige vannstandsfor forskjellene i vassdraget gi endret sedimenttransport og økt risiko for erosjon og flom, med de konsekvenser dette kan ha både for natur og naturmangfold, samt for hytter, naust, båtutlegg m.m. Disse forholdene framstår som utilstrekkelig belyst.

Etablering av terskel innebærer i realiteten en regulering av vassdraget, og ikke et mindre teknisk tiltak slik det kan framstå i søknaden. Tiltaket vil være et permanent inngrep som påvirker vannstand, vannføring og naturlige prosesser.

Etter vår vurdering er etablering av terskel i et vernet og i dag uregulert vassdrag i klar konflikt med verneformålet.

Mangelfull dokumentasjon av økologiske konsekvenser

Etter vår vurdering gir ikke søknaden tilstrekkelige opplysninger om tiltakets virkninger.

Aunvassdraget har en samlet anadrom strekning på 15 km, og er laks- og sjørøretførende i tillegg til å ha den sørligst registrerte bestanden av sjørøye.

Laksen er spesielt hensynskrevende og rødlistet som Nær truet (NT) og har stor verneverdi. Sjørørreten er regnes som underart av ørret, men er anadrom og har fortsatt ikke endelig avklart klassifisering. Sjørøya er vurdert som Livskraftig (LC), men finnes hovedsakelig i Nord-Norge og på Svalbard og er sårbar for lokale miljøendringer. I tillegg har vassdraget en ålebestand som er rødlistet med status sterkt truet (EN).

Hensynet til de stedegne fiskestammene var sentrale også ved fastsettelsen i vilkårene for den gjeldende konsesjonen, og er også bakgrunnen for at Forvaltningslaget flere år har innskrenket fisketidene og kvotereglene for Nordfolda og Aunvassdraget.

Som en av de sørligst kjente sjørøyebestandene er det sentralt at dens habitat, på linje med villaksstammens og sjørørretbestandens, bevares i best mulig grad. Her er både grunnforhold og vannhastighet sentrale. Vi stiller oss derfor uforstående til at et fysisk inngrep i et etablert gyteområde for vassdragets bestand av villaks, sjørørrets og sjørøye - både i anleggsperioden og med de endringer som inngrepet deretter vil få bl.a. for grunnforholdene og vannhastigheten, kan vurderes som positiv i den forenklete konsekvensutredningen som er foretatt av initiativtaker.

Vi mener derfor at utredningen, slik den foreligger, ikke gir tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag for en vurdering av søknaden, herunder for de vurderinger som skal tas etter naturmangfoldloven.

Vi viser i den forbindelse særlig til søknaden punkt 4.2 og understreker at en vurdering av søknaden før slik utredning og detaljering er foretatt av personell med rett fagkompetanse, må anses tatt på sviktende grunnlag.

Samlet belastning på vassdraget

Søknaden vurderer i liten grad den samlede belastningen på de ulike delene av vassdraget over tid. Vi etterlyser en helhetlig vurdering av hvordan regulering og vannuttak vil påvirke økosystemet – både i enkeltdeler og samlet, og inkludert perioder med lav vannføring.

Vi bemerker i den sammenheng at en søknad ikke kan vurderes på bakgrunn av en konsekvensutredning som konkluderer på bakgrunn av en vekting av konsekvensene for hele vassdraget og dets nedbørfelt – inklusive Kongsmoelva. Konsekvensene av det fysiske inngrepet i utløpet fra Første Aunvatnet må tillegges vesentlig større vekt.

Minstevannføring

Det er foreslått minstevannføring på 200 l/s i vinterhalvåret og 500 l/s i sommerhalvåret (med terskel). Det framgår imidlertid ikke at disse nivåene er faglig begrunnet eller dokumentert til å være tilstrekkelige for å ivareta økologiske behov i vassdraget.

Alternative løsninger

Mowi ASA sin beskrivelse i søknaden synliggjør at lokaliteten på Kongsmoen representerer en svært begrenset del av den totale virksomheten. Samtidig bekreftes det at settefiskanlegget, med sitt uttak av produksjonsvann, representerer den største forbrukeren av vann – ikke kommunen som konsesjonshaver sitt uttak til drikkevann, som er det primære formålet med gjeldende konsesjon.

Det framgår ikke i tilstrekkelig grad om alternative løsninger er vurdert. Vi mener det bør dokumenteres om:

- vannuttaket fra vassdraget til settefiskanlegget kan reduseres ytterligere
- om uttaket kan tilpasses sesongvariasjoner
- om økt resirkulering i anlegget eller alternative vannkilder kan redusere behovet

Noe mer om dette også i neste punkt.

Erfaringer fra tidligere drift og etterlevelse av gjeldende konsesjon

Gjeldende konsesjon fra 2003 slår fast at Aunvatnet ikke skal reguleres. Det er satt en grense for vannuttaket og minstevannføring, og stilt vilkår om at drikkevannsutttaket skal skje kontinuerlig, mens uttaket til settefiskanlegget skal stanses når vannstanden går under det fastsatte målet – og at driften av settefiskanlegget må tilpasses dette. Vilkårene er satt med bakgrunn i hensynet til natur- og brukerinteresser i området.

Det foreligger dokumenterte og gjentatte brudd på gjeldende konsesjon knyttet til vannuttak fra Aunvatnet, der initiativtaker Mowi ASA, i strid med de fastsatte vilkårene har foretatt urettmessig uttak av vann ved minstevannstand. Se også initiativtakers egne beskrivelser i søknaden punkt 2.3. Hensynene bak vilkårene satt i gjeldende konsesjon gjør seg fortsatt gjeldende, og NVE har avslått alle søknader om dispensasjon fra kravet om minstevannføring.

Det er videre påpekt gjennom en årrekke at det må etableres reservevannforsyning for å sikre vannbehovet til settefiskanlegget, uten at dette er fulgt opp. Initiativtaker skriver kort om dette i søknaden, nå i form av resirkuleringsteknologi. Vi mener at reservevannforsyning fortsatt er det beste alternativet for å sikre vann til settefiskanlegget – ikke ved verken økt uttak fra eller fysiske endringer av Aunvassdraget.

Med bakgrunn i våre tidligere erfaringer har vi liten tillitt til at nye vilkår vil bli overholdt, hvilket også taler mot å gi ny eller utvidet tillatelse.

Forholdet til den private eiendomsretten

Konsesjonsbehandlingen avklarer ikke privatrettslige forhold, og det opplyses på NVE sine nettsider til at det privatrettslige bør være avklart før en konsesjon sendes inn. Vi gjør i den forbindelse oppmerksom på at det ikke foreligger noen avtaler mellom Mowi ASA og grunneierne i området som understøtter den foreliggende søknaden – hverken hva gjelder «overdragelse» av den gjeldende konsesjonen eller forslaget om terskelregulering av vassdraget, og at Mowi AS heller ikke har tatt initiativ til dette.

Vi henstiller av den grunn til å stå som kopimottaker på all korrespondanse mellom NVE, kommunen og Mowi ASA i denne saken.

Med hilsen

Janne og Trond Sagvik

  sign pr. e-post/vedlegges
Bodil Aune og Terje Johansen

Trond Helge Aarmo Eirin Aarmo og Steinar Fiskum

   sign pr. e-post/vedlegges
Inger Sofie Aune og Bjørnar Johannessen Kristin Lonmo Almaas